

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de
Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus,
ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. II. Veritas, sanctitas, & vis ac efficacia fidei nostræ, secundum
credibilitatis ejus argumentum,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

Ad. & educit illum a delicto suo, & dedit illi aliam vitam continentem omnia. Primus patens a Deo sic instructus, filios suos docuit, eademque fides permansit usque ad Noë, cui successit Abraham, quem Ecclesia in Pontificali, *seminarium fidei nostra* appellat, & sic successivo per Patriarcharum ministerium usque ad Moysen pervenit, & ab illo usque ad Christum.

240. Secundo probatur idem Antecedens: Scriptura Sacra, in qua fides nostra continetur, antiquissima est, ut docet Iustinus in Parennetico, ubi demonstrat Moysen fuisse antiquissimum omnium Scriptorum, & Græcos Scriptores non nisi longo tempore post captam & everfam Hierosolyman ab Assyriis cepisse, quod tamen tempus multum seculis antecessit Moyses. Idem asserit Tertullianus in Apologetico cap. 18. ubi sic Romanos alloquitur: *Si primam instrumentis & literis auctoritatem summa antiquitas vendicet, quid Sacra Scriptura antiquius, que omnes Gentilium libros seculis vincit? Moyses enim, qui Pentateuchum scripsit, vetustissimos quoque Poetas & Scriptores prævenit, ceteri quoque Prophetae, et si Moysi posthumant, extremissimi tamen eorum, non revolesores deprehenduntur primoribus vestris (6 Romani) sapientibus & legisferis, & historicis. Fides ergo nostra perantiqua est, & omnem hæresim præcedit: unde cum ille qui prior est tempore, potior sit jure, ut habetur de regulis juris in 6. regulâ 44. potior est conditio Catholicorum, ab antiquo possidentium, quam hæreticorum, non veteri supervenientium, ad quos proinde cum eodem Tertulliano libro de præscripto capite 37. merito dicendum est: *Quis estis? Quando & unde venistis? Quid in meo agitis, non mei? Quo denique Marcion iure sylvam meam cadis? Quâ licentiâ, Valentinus, fontes meos transveris? Quâ potestate, Appeller, limites meos commoves? Mea est possessio, quid hic cavere ad voluntatem vestram seminatis, & pascitis? Mea est possessio, olim possideo, prior possideo, habeo origines firmas ab ipsis auctoribus quorum sum res. Ego sum hæres Apostolorum: sicut caverunt testamentis suis, sicut fides commisserunt, sicut adjuraverunt, ita teneo. Vos certe exheredaverunt semper, & abili caverunt, ut extraneos, ut inimicos.**

§. II.

Veritas, Sanctitas, & vis ac efficacia fidei nostræ, secundum credibilitatis ejus argumentum.

241. **H**æc tria motiva seu argumenta insinuat Propheta Regius Psal. 18. dum ait: *Lex Domini immaculata, convertens animas, judicium Domini vera*: nam per hæc posteriora verba, fidei nostræ veritas, per priora verò ejus puritas, seu sanctitas, & virtus quam habet ad convertendas animas, declarantur, ut docet Divus Thomas in expositione hujus Psalmi, ubi ait quod hæc verba ponuntur ad differentiâ legis humanæ, in qua quædam illicita tolerantur, sicut usura & prostibula, non enim potest omnia corrigere; lex verò Domini est omnino immaculata, id est, omnia mala & peccata excludens, quia nullum perimitit, vel tolerat peccatum, sed docet quodlibet peccatum mortale, etiam in corde tantum commissum, penâ æternâ puniri, & quodlibet veniale penâ temporali, unde fides nostra non invaluit in mundo, mala aliter qua permittendo, vel delicias promittendo, sicut sed Mahumeti, & plurium aliorum infidelium, sed resistendo appetitui temporalium, & ab his præsentibus avertendo, & solam rationem sequen-

Tom. I V.

Ado, quod est evidens signum veritatis illius. Et ex hoc sequitur, quod illa non solum sit *immaculata*, sed etiam *convertens animas*, quia non tantum ordinat de actibus exterioribus, sicut lex humana, sed etiam de interioribus: præcipitur enim Matth. non solum non occidere, sed etiam non irasci, non solum non adulterari, sed neque videre mulierem ad concupiscendum, & alia similia. Tres ergo illæ fidei Christianæ dotes & excellentiæ, nimirum veritas, sanctitas, & vis, seu efficacitas, paulo fatis hic expendenda sunt, quia ex his sumitur evidens credibilitatis ejus argumentum.

B Primò igitur Christianismo fidem conciliat doctrinæ, quam profitemur veritas, nihil enim est in tota doctrina Christiana, quod ratio falsum esse ostendat, imò consonum sibi non judicet pensatis omnibus: ita ut ratio, si eam sequantur, miretur tam sublimia de Deo sensa, de animarum immortalitate, de fine ultimo, de mediis ad ipsum consequendum institutis, de virtutibus & vitiis, de bonorum operum præmio, & peccatorum poenis, & aliis quæ ad Dei cultum, & ad omnem virtutem, morumque eximiam sanctitatem, vehementer impellunt; miretur etiam Decalogi aequitatem, amorem erga hostes, conjugii fidelitatem, aliaque id genus, quæ naturali lumine facilis attingi possunt. Nullus est etiam excogitabilis altior sensus, & omni sapientiâ conformior, de Deo, ejusque perfectionibus, quam is quem tradit doctrina Catholica: omnia enim quæ de ipso credenda proponit, plurimum commendant ipsius excellentiam in essendi majestate, ipsius omnipotentiam in operandi virtute, ejus sapientiam & providentiam in mundi gubernatione, ejus bonitatem & liberalitatem in bonorum & præmiorum distributione, ejus justitiam & æquitatem in severa delictorum punitione, & denique infinitam ejus sanctitatem in morum rectitudine & puritate: quod certe evidens argumentum est, talem doctrinam esse a Deo, & spiritu veritatis profectam; nam spiritus mendax & fallax, utpote a Deo alienissimus, non faveret summa illi de Deo æstimationi: unde superstitiones ethnicæ, quia dæmonem auctorem habebant, vilissimum habuere de Deo conceptum & æstimationem. Item quæcumque doctrina Christiana tradit, quæ ratio vel experientia possunt discutere, reperta sunt vera, ut de mundi dispositione, & creatione, animarum immortalitate, & aliis. Si verò quædam proponit de Deo, humani intellectus captum superantia, ut Trinitatem Personarum divinarum, Verbi incarnationem, & alia quædam mysteria, ratio ipsa judicat æquum esse sentire de Deo supra rationem, & soli Deo de se credere, qui solus se novit, ut belle ait Philarius. Denique manifestum veritatis nostræ fidei argumentum est, quod cum Scriptura Sacra de rebus ferè omnibus, non solum supernaturalibus & divinis, sed etiam naturalibus, moralibus, & humanis differat, nunquam a vero aberaverit, & nihil sit quod Adversarij unquam potuerint convincere mendacij; docet enim reliquorum omnium Scriptorum experientia, in multiloquio non deesse peccatum, esseque supra naturam vires, omnes veritates tam speculativas quam practicas, tam supernaturales quam naturales, assequi. Unde cum Tertulliano concludendum est: *Veritatem seculo operosissimam, Philosophi affectant, possident Christiani*; vel cum Pico Mirandulano dicendum: *Veritatem Philosophia quarit, Theologia invenit, Religio possidet*. Addamus cum Irenæo: *Non oportet apud*

242.

lib. 3. cap. 4.

lib. 3. cap. 4.

Gg iij

alios quarere veritatem, quam facile est ab Ecclesia sumere, cum Apostoli quasi in depositarium, d. ves. plenissime in ea contulerint omnia quae sunt veritatis, ut omnis quicumque velit, sumat ex ea potum vitae: haec est enim vita introitus, omnes autem fures sum & latrones, propter quod oportet de vitare quidem illos; quae vero sunt Ecclesia, cum magna diligentia servare, & apprehendere veritatis traditionem.

243. Sanctitas verò Christiana doctrinae in eo apparet, quod nulla est levis offensus contra Deum, vel proximum, aut propriam honestatem, quam non condemnet; nullum pietatis aut virtutis officium, quod non commendat: nullus modus amandi Deum excellentior eo quem tradit, ex toto corde, tota anima, totis viribus; nullus finis praestitior eo ad quem dirigit; nullum medium necessarium ad illum assequendum, cujus notitiam & usum non doceat; nullum motivum efficacius ad vitam pie & sancte instituendam, iis quae suggerit, sive ex Dei cuncta cernentis praesentia, sive ex iudicio futuro, sive ex praesentia praemij, & poenae magnitudine, sive ex aliis capitibus: nullis denique efficacioribus mediis mens humana compelli potest ad omnem religionem erga Deum, & charitatem erga proximum, quam iis quae doctrina Catholica tradit. Hinc est quod admirabiles & quasi caelestes homines visi sunt, etiam infidelibus, & videntur hi, qui huic caelesti & purissima doctrina conformem vitam agunt. Ita Paulus ad Philippenses 2. de primis Christianis affirmat, eos in medio Gentilium lucere, sicut luminaria in mundo. Sic de S. Luciano martyre refert Metaphrastes in eius vita, Ethnicos solo ejus conspectu ad fidem Christi fuisse conversos. Et Athanasius de S. Antonio scribit in ejus vita, quamvis latere maxime cuperet, & satageret, orbis tamen universi oculos ad se convertisse, admirabili sanctitate vitae. Et de S. Hilarione idem testatur Hieronymus; de Simeone Stilite Theodoretus; & de Martino Sulpitius. Item D. Chrysostomus homil. de recta vita, ait unius Christiani modesti aspectu, facilius converti Ethnicos, quam aspectu caeli & terrae. Hanc denique Ecclesiae sanctitatem demonstrant infinita propemodum Monachorum agmina, & innumerae Religiones & Ordines, non ad alium finem instituti, nisi ad divinum cultum, & proximorum salutem promovendam, & ad amulandum in terris perpetuam & indissolubilem unionem, quam cum Deo clarè viso Beati habent in caelis. Unde cum Eudoxia Theodosij junioris conjux, Jerosolymam venisset, ut sacra loca inviseret, & vidisset innumera ferè monasteria, inter se vicina, quibus praerant Euthimius Abbas, praer admiratione exclamavit: *Quam pulchra sunt tentoria tua o Jacob, habitationes tuae o Israel!* Numer. 24. Demum in ejusdem veritatis confirmationem adduci potest testimonium Plinij junioris, qui de Christianis ad Imperatorem Trajanum scribens: *Praer obstinationem non sacrificandi (nempe falsis dijs) nihil in illis comperisse testatur, quam caeteros antelucanos ad canendum Christo & Deo, & ad confederandum disciplinam: homicidium, adulterium, fraudem, perfidiam, & caetera scelera prohibentes, ut refert Tertullianus in Apologetico cap. 2.*

244. Tertia qualitas doctrinae Christianae, nimirum vis & efficacia, elucet in eo quod homines à summa impietate ad summam pietatem traducit, ut de Thessalonicensibus scribit Paulus 1. ad Thessal. 1. idque tam promptè & celeriter, ut merito dicere

A possimus, quod unius anni praedicatio Evangelica, plus atulit virtutis & justitiae in mundum, quam omnium Philosophorum scholae omnibus saeculis efficere potuissent. Quare à Prophetia Regio (ut supra annotavimus) lex Domini non solum immaculata, sed etiam *convergens animas* appellatur, nempe quia miram habet vim & efficaciam ad convertendas animas, & ad pravos hominum mores corrigendos. Unde pulchrè Lactantius lib. 3. cap. 25. *Dei praecepta, quia & simplicia & vera sunt, quantum valeant in animis hominum, quotidiana experimenta demonstrant. Da mihi virum qui sit iracundus: maledicus, effrenatus; paucissimis Dei verbis tam placidum quam ovem reddam. Da cupidum, avarum, tenacem; jam tibi eum liberalem dabo, & pecuniam plenis manibus largientem. Da timidum doloris ac mortis; jam crucis & ignis, periculum & taurum contemnet. Da libidinosum, adulterum, ganeonem; jam sobrium, castum, continentem videbis. Da crudelem, & sanguinis appetentem; jam in veram clementiam furor ille mutabitur. Da injustum, insipientem, peccatorem; continuo & equus, & prudens, & innocens erit; tanta enim divina sapientia vis est, ut in hominis pectus infusa, delictorum sultitiam uno semel imperio expellat.*

Dicent fortè Gentiles, repentinam illas morum mutationes apud suos extitisse, ut de Po'emone fertur, qui cum vitam flagitiosissimam duceret, scholam Xenocratis, de virtutis excellentia & pulchritudine differentis, ingressus, repente in virum alterum mutatus est. Sed responderetur primò in moribus Gentilium nunquam fuisse perfectam mutationem: nam etsi variis virtutibus nonnunquam praediti fuerint, semper tamen vitio aliquo, si non palam, saltem clanculum, laborarunt, ut de Socrate, Platone, & Aristotele, Philosophorum Principibus, notum est. Secundò si quae mutationes repentinae in eis exiterint, fuerunt rarissimae, & fortè unum aut alterum ad emendationem vitae prioris Philosophia Paganorum induxit, ubi fides Evangelica infinitos omnis aetatis, sexus, conditionis, generis, à summa impietate, & vivendi licentia, ad summam pietatem, & morum puritatem & sanctitatem traduxit. Tertiò Philosophia ethnica nonnullos divitiarum & voluptatum contemptum edocuit: sed fides Evangelica Christianos edocet mundi, & sui contemptum, qui longè difficilior est; humilitatem cordis, amorem crucis, & dilectionem inimicorum, quae ut docet Tertullianus lib. ad Scapulam, cap. 1. est veluti proprius Christianorum character, eos à Gentilibus & Judaeis discernens: *Jubemus (inquit) inimicos diligere, ut haec sit perfecta & propria bonitas nostra, non communis: amicos enim diligere, omnium est; inimicos autem, solum Christianorum.*

E §. III.

Modus admirabilis, quo in mundum fides Christiana inducta & propagata est, tertium credibilitatis ejus argumentum.

Pura in hoc argumento continentur admiratione dignissima, & quae fidei nostrae propagationem, opus esse duntaxat divinae virtutis manifestè demonstrant. Primum est promptitudo seu celeritas, quae Christi fides per totum ferè mundum introducta & diffusa est: nam Paulus ad Coloss. 1. ait jam suo tempore fidem Christi fructificasse in universo mundo, & Justinus Martyr, qui vixit initio secundi saeculi, in Dialogo cum Triphone